

Titten Tei på avveier

Herr redaktør!

Den 16., 17. og 18. mai sendte TV en samtale mellom Titten Tei og Rolf Kirkevåg.

Programmet kunne misforstås derhen at om barn laget 17.-maitog under krigen så ble de arrestert. Om barna snakket om 17.mai, så ble de arrestert.

Programmet var endel av Barne-TV den 16. mai og ble altså sendt som reprise både den 17. og 18. mai.

Det finnes neppe et barn i Norge som ikke ble utsatt for denne hjernevask. *Kaktus*

Et rimelig krav

Sammen med dagsaviser og ukeblad er også «Folk og Land» utlagt på mange bedriftskantiner rundt omkring i landet.

Avisen blir lest og kommentert av arbeiderne, og om innholdet ikke faller i alles smak har vi inntrykk av at bladet blir godt mottatt.

En unntagelse er Nord Norges Salgslags avdeling på Langstranda, hvor tillitsmannen, Gunnar Holmstrøm, har nedlagt forbud mot lesning av «Folk og Land» på arbeidsplassen.

— Vi som er eldre husker så altfor godt nazismen. Vi ønsker heller ikke at ungdommen skal *(Forts. side 6)*

HAFR:

Herr redaktør!

Tabu!

Ikke til å røre, ulovlig å nevne, står det i min fremmedordbok.

Ordet er vel bundet til det vi i alminnelighet kaller overtro, men de som vil se det, kan finne tabu-begrepet igjen i livsviktig samkvem mellom mennesker i vår moderne tid.

Under rettsforhandlingene etter siste krig spilte tabu-begrepet en avgjørende rolle — både i vårt hjemlige show og det mer omfattende i Nürnberg.

Under det norske «rettsoppgjør» for 30 år siden kunne man iblant undre seg over de såkalte forsvareres taktikk. Særlig når det gjaldt frontkjemperne skulle

man anta at følgende argumentering lå nær: «Denne unge mann kan ikke straffes, for Norge kapitulerte 10. juni 1940, og var derefter som stat ikke i krig». Selv om det jo var strid om gyldigheten, så fantes jo selve kapitulasjonsavtalen, tilbørlig påtegnet av regjeringen i London, og man skulle tro at en og annen ville satse på denne linje. I det minste kunne han antyde, at når der var strid om saken, var det ikke å vente at denne unge mann skulle vite.

Hvor mange prøvet denne linje?

En — siger og skriver én, nemlig advokat Øvergård i saken mot Ragnar Skancke. Kloke folk advarte på forhånd, men S. selv ville ha det slik. Og han ble

skutt.

Ingen andre forsøkte seg på samme linje. Den var tabu.

Et lignende tabu-begrep kunne man finne ved domstolen i Nürnberg på omtrent samme tid. Her var det programmet om utryddelse av jødene som ikke måtte nevnes. Programmet var godtatt på forhånd og skulle ikke diskuteres. De fleste aksepterte tabu-et og innrettet seg derefter. Den eneste som protesterte med kraft var Gøring, som imidlertid ikke hadde håp om å redde livet. Den intelligente Speer lempet seg og reddet sin hals.

Om Speer skriver A. R. Butz i sin bok «The Hoax of the Twentieth Century» (Historical Review Press, England):

Speers taktikk var enkel og også forholdsvis vellykket, for såvidt som han ikke ble hengt. Han hevdet at hans stilling ikke ga ham anledning til å vite om de påståtte grusomheter. Hvis Speer hadde holdt seg til sannheten, ville han ha erklært at i hans stilling måtte han kjenne til et slikt utryddelsesprogram, og såvidt han visste eksisterte det ikke. Og dermed ville han ganske sikkert ha fulgt sine kolleger til galgen.

Han hadde rørt ved et tabu. Hvem fastsetter slike tabuer tro?

Ja, hvem styrer verden?

HAFR

Trygve Engen:

Dette innlegg fant vi i «Nationen» den 19. juni:

I sin leder 6. juni d. å., skriver «Nationen» bl. a. om «Hyrdebrevet» av 1942:

«... et hedensk diktatur gjorde innhogg mot kirkens alter og truet folkets nasjonale eksistens.»

«Det var et nasjonalt dokument som vant tilslutning i hele folket.» ... markerte en kirkes vilje til kamp for dens og hele folkets eksistens.»

Under den opphetede stemning som rådde i 1942 og kanskje enda mer straks etter ok-

kupasjonens slutt, var det jo forståelig om en del mennesker festet lit til en slik framstilling av det som skjedde den gangen. Atskillig verre er det å forstå at et blad med Nationens tradisjoner kan bringe den slags til torgs i 1978. Det må være tillatt å spørre når den tid vel skal komme, da propagandaglosene fra okkupasjonstiden skal bli lagt til side til fordel for nøktern, sanferdig historie? Skulle ikke 36 år gi tilstrekkelig perspektiv?

Den såkalte «kirkekampen» var jo, som man vil vite, ikke rettet mot tyskerne, men mot det norske okkupasjonsstyret. Jeg

går ut fra at det er dette det siktes til, når det snakkes om «et hedensk diktatur». I denne forbindelse skulle det være tilstrekkelig å henvise til Nasjonal Samlings program, som uttrykkelig fastslo at «Kristendommens grunnverdier skal vernes».

Dessuten skulle det jo være vel kjent, at partiets fører, Vidkun Quisling, var en dypt religiøs natur, en mann som til og med syslet med tanken på å søke et prestekall, når han en gang, som han håpet, kunne trekke seg tilbake etter å ha fullført sin politiske oppgave. Noe diktatur tok han ikke sikte

på, men et faglig folkestyre, befridd fra den kreftskade som partivesenet er.

At NS-styret skulle «true folkets nasjonale eksistens», er en helt absurd påstand. *Vern om folkets liv* var jo tvert imot et kjernepunkt i bevegelsens ideologi, et punkt som var tillagt så stor betydning at det var tatt inn i hver enkelt medlemsbok.

«Over den enkeltes interesser og krav må stå hensynet til hele folkets velferd. Et folkesamfunn har leverett og mål langt ut over de enkelte personer og grupper.»

At «hyrdebrevet» vant tilslutning *(Forts. side 6)*

ET SPØRSMÅL OM REGISTRERING OG OVERVÅKING

I bladet Juristkontakt finner vi følgende interessante betraktninger av Bjørn Skundberg:

Juristkontakt nr. 8/77 gir fremtredende spalteplass til spørsmål i forbindelse med registrering og overvåking.

Det er prof. Johs. Andenæs og juridisk konsulent Harald Stabell som har forskjellig syn. Rimelig er det at folk har mange oppfatninger i disse spørsmål som vel kan sies å ha tilknytning til politikk. Viktige spørsmål er det også. Viktig for den enkelte som skal gjøre seg opp en mening om han har handlefrihet her i landet. Viktig også for myndighetene som skal ivareta nasjonens interesser og rikets sikkerhet.

Selv om det skrives mye om dette for tiden, sitter den som er registrert/overvåket igjen med spørsmål.

Men først noen ord om hva man må gjøre for å bli registrert/overvåket.

Mitt tilfelle skriver seg fra da jeg kom i skade for å se en TV-produksjon for barn. «Mens far

var på Grini» — het serien som ga en utmerket framstilling av et barns opplevelser under krigen. Siden jeg også hadde barndomsminner fra denne tiden, skrev jeg en artikkel — «Min far var ikke på Grini».

Jeg søkte i denne å påvise at det ikke var typisk for barn i Norge under krigen å ha far på Grini. Tyve tusen fanger av en befolkning på tre millioner gir en liten promille. Jeg hevdet at de fleste sto i sitt daglige arbeide og gjorde det som kunne gjøres for å skaffe mat — at myndighetene forsøkte å fordele denne så godt det lot seg gjøre og at folk flest stort sett levde stille og rolig. Som et godt minne nevnte jeg hvordan mor og far hver dag lot oss barn forsyne oss av maten først. Jeg hevdet at det var vanlige folk som ble her i landet som reddet oss så noenlunde gjennom krigsårene og også den selvsagte ting at hvilken politisk oppfatning den enkelte hadde, ikke hadde noe å gjøre med hans innsats for landet.

Men så skrev jeg — selv om det er sant — en avslutning som nok ikke var bra:

— Knivstikkere, dynamittgutter og illgjerningsmenn har ikke æren for at befolkningen i landet vårt kom så noenlunde gjennom krigsårene og etterkrigsårene. —

Mer skal det ikke til.

Først ble jeg registrert/overvåket av kjendis fra krigsårene som i samarbeide med et halvgammelt kvinnfolk søkte opplysninger om min person. Dette ble selvsagt forsøkt gjennomført i dølgsmål, men om man under krigen drev illegalt arbeid mot tyskerne i denne stil, og enda har overlevd, — så måtte lykken ha vært bedre enn forstanden.

Derefter treffer man representant fra påtalemyndigheten. Påtalemyndighetens mann er kjen-

God nordmann

— Jeg synes ikke vi nordmenn er så fantastiske at det gjør så meget om det blir litt færre av oss.

Helsedirektør Torbjørn Mork i intervju med Aftenposten.

dis fra dagene etter at krigen var ferdig. Han gikk inn for dødsstraff, for lange fengselsstraffer og for å gjøre medlemskap i NS straffbart. Han fortsetter trakasseringen av de som ble rammet i landssvikoppgjøret og deres etterkommere. Han har et stort ansvar for den ulykke som ble bragt inn i titusener av norske hjem etter krigen.

Når han nå kommer på befarings er dette med tyngre, litt brede gammelmennsskritt, — men allikevel — — —

Naturligvis er det best for parter om man legger det passende på humorens alter. Men som før sagt, — den som er registrert/overvåket sitter med noen spørsmål.

Det første spørsmål man gjerne skulle ha svar på er om det er offentlig myndighet som er ute og går eller om det er privatpersoner man har med å gjøre. Hvor får man greie på det?

Om det er det siste som er tilfelle så har man vel med kriminelle personer å gjøre, og da kan man stå rådløs.

Dersom det er det offentlige som har tatt et utspill, vil man gjerne ha svar på om man er

registrert eller om man er overvåket. Jeg har en fornemmelse av at jeg er en farligere person dersom jeg overvåkes enn om jeg registreres. Hvor kan jeg gå for å få et svar på dette?

Jeg har som de fleste et ønske om å være en noenlunde brukbar samfunnsborger. Dersom man i myndighetenes øyne er så farlig at man må overvåkes, bør det gis beskjed om det. Det er da nærliggende å forandre seg litt. Om man fortsatt vil skrive artikler så kan man kanskje parfymere sine ord slik at man fra listen for overvåkede personer blir satt over på listen for de som er registrert. Hvordan skal man på greie på dette? Hva skal man gjøre for å ordne en slik sak?

Muligens vil de som overvåker/registrerer også kunne overbevise om at en bør slutte å skrive. Kanskje bør en selge skrivemaskinen og kjøpe frimerkesamling istedet, — for en hobby må man ha.

Men hvor skal en få greie på dette? Hvor henter man gode råd i en slik sak?

Bjørn Skundberg